

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. IX. An necesse sit Sacramenta suscipi dignè à dignis Ministris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

set ad Christianam Religionis observantiam compelli; prout argumentatur Innocentius III. c. *Majores de Baptismo*, addens, hoc esse præter formam & illum Ecclesiæ.

Dices: Innocentius III. ibidem dicit: *Tunc ergo, characterem sacramentalis imprimi operatio, cum obicem voluntatis contraria non invenit obstentem*; ergo sufficit, ut adultus merè negativè seu neutraliter se habeat. Hoc est fundamentum *Caictani*. Resp. Neg. Conf. quia ex contextu satis constat, tunc semper juxta mentem Pontificis censerè obicem voluntatis contrariæ, quando de factò neque adest propositum suscipiendi Baptismum, neque antea adfuit, quod nondum sit retractatum. Unde dicit incidentes in somnum aut amentiam posse in necessitate baptizari; addens tamen conditionem: *si prius habuissent propositum baptizandi*. Unde loquitur de voluntate contrariæ, sive positivè, sive privativè seu negativè. Vel fortè rectius, loquitur quidem expressè de voluntate contrariæ positivè, dicitque dum illa adest imprimi characterem, supponendo (ut aperte patet ex contextu) eà absente adest positivam voluntatem Sacramenti, quam expressè requisiverat, solum faciens mentionem duplicis membri, scilicet voluntatis Baptismi & voluntatis contrariæ necdum retractatæ, non autem statûs mediæ, de quo non erat expressa quæstio, & qui subesse non solet in habentibus notitiam Baptismi, vel de quibus baptizandis tractatur.

Dixi in conclusione: *saltem habitualiter consentire*: quamvis enim actualis intentio sit optima, deinde virtualis: neutra tamen requiritur, sed sufficit habitualis; ut constat ex *c. Majores & Carthaginensi & Arausicano* citatis. Nemo intentio ista non debet semper esse formalis & explicita suscipiendi Sacramentum, sed sufficit implicita & interpretativa quoad nonnulla: sic enim vita christiana transacta videtur sufficiens & interpretativa petitio Confirmationis & extremæ Unctionis; utpote mediorum salutis omnibus christianis valde utilium. Atque ita *Rituale Romanum*, Tit. de Sacramento Unctionis expressè de hoc Sacramento significat, dicens illud præbendum esse sensibus defectivis, *qui antea illud petierunt, seu verisimiliter petissent, seu dederint signa contritionis*. Quare inungendus etiam est peccator subitò oppressus, si quidem probabilis sit præsumptio eum esse attritum. Quod idem de Penitentia suo loco ostendetur. Baptismus, Ordo & Matrimonium magis expressam requirunt voluntatem, saltem habitualiter Danentem. Baptismus enim secus quam extrema Unctio secum inducit notabilem mutationem Religionis diversissimaque onera. Similiter Ordo notabilem inducit statûs mutationem cum gravibus (ut & matrimonium) oneribus &

obligationibus ei annexis; magisque in aliorum, quam recipientis utilitatem confertur; unde non censetur implicite desiderari, sed voluntas expressa debet aliquando præcessisse. Matrimonium verò quia est contractus, non perficitur, nisi per actus expressos.

Nec obstat, quòd intentio habitualis non sufficiat in ministro: hic enim concurrat per modum causæ effectivæ humano modo nomine Christi præbentis influxum; ad quod requiritur intentio saltem virtualis: at suscipiens non concurrat, sed tantum passivè se habet: adeoque solum esse subiectum capax legitimè dispositum: quod in ordine ad Sacramenti valorem fit in adultis per intentionem habitualement seu interpretativam. Alioquin si æqualis & pari ratione requireretur in suscipiente intentio, non possent ulla Sacramenta conferri parvulis intentionis incapacibus; sicut isti idcirco nullum Sacramentum possunt conficiendo ministrare.

Petes I. cur Concilium Florentinum nullam faceret mentionem intentionis suscipientis, si illa requiratur? Resp. partim quia non requiritur universaliter, ut patet in parvulis; partim quia nullam fecit mentionem recipientis; adeoque mirum non est, quòd non fecerit mentionem intentionis ex parte recipientis requisitæ.

Petes II. quidnam foret agendum cum adulto in infantia non baptizato, qui foret à nativitate surdus & mutus & cæcus? Resp. ipsum jam adultum baptizari non posse, & pote incapacem consensûs præbendi, & in adultis requisiti. Ita *Diana p. 9. Tract. 6. ref. 6*. Nisi foret perpetuò amens: de hoc enim & de infantibus est idem judicium. At surdus & mutus, qui videns alios baptizari, etiam peteret Baptismum, deprehensâ sufficienti instructione (quæ fieri potest per nutus, Deo interius illuminante; ut docet experientia in variis, qui etiam ad confessionem & communionem admittuntur) posset baptizari, Sed juxta *Diana p. 5. Tract. 6. ref. 1*. si facile posset adiri Episcopus, ejus judicium esset adhibendum; intellige, saltem ex quadam congruentia.

QUESTIO IX.

An necesse sit Sacramenta suscipi dignè & à dignis Ministris?

DICO I. Est gravis obligatio Sacramentum non suscipiendi indignè seu absque sufficienti dispositione ad gratiam Sacramenti. Est certum apud omnes. Et de Eucharistia patet 1. ad Cor. 11. *Qui manducat & bibit indignè, judicium sibi manducat & bibit*. Et in hoc quoque fundatur gravis obligatio ministri ad repellendum indignos (de

96. Cur positus in ministro, quam suscipiente requiratur intentio saltem virtualis.

97. Cur Florentinum non meminerit intentionis suscipientis.

Quid agendum de adulto, qui foret surdus & mutus, aut insuper cæcus.

98. Indigna Sacramenti susceptio est mortalis & quare.

94. Fundamentum Caictani.

95. Intentio in suscipiente Sacramenti non debet esse quædam habitualis.

Qualis petitio ad extremam Unctionem.

Qualis petitio ad Matrimonium.

(de qua *quæst. 6.* actum est) eò quòd nimium indignè suscipientes graviter per hoc violentè reverentiam Sacramento debitam: quos alioquin non esset minister graviter obligatus repellere. Itaque ratio Conclusionis est: quia graviter adversatur reverentiæ tam sacræ rei debitæ, quòd suscipiatur absque effectu principali quem ex voluntate Christi primariò & practicè significat. Immo taliter suscipiens falsificat quodammodo significationem Sacramenti, non quasi impediatur effectu qui omnino absolute & practicè significetur conferri, sed potius quia impedit, ne ille effectu, gratia scilicet, hic & nunc absolute significetur, ad quòd tamen Christus ipsum Sacramentum instituit. Confirmatur: quia magis obligat reverentia Sacramenti ad dignè illud suscipiendum, quàm ad dignè seu in statu gratiæ ministrandum: malus enim minister etsi sibi noceat, non tamen privat Sacramentum sine seu effectu suo principali, ad quem significandum est institutum gratiæ scilicet seu sanctitate suscipientis. Qualis autem dispositio requiratur in suscipiente ad Sacramentum dignè suscipiendum sive ad effectu illius consequendum, pertinet ad singula Sacramenta in particulari.

99.
EXCIPIUNT
à variis
variis casibus.

Varii tamen excipiunt casum rarissimum, v. g. quo sacræ hostiæ, indignè tractandæ ab infidelibus, non possent occultari, aut præservari à dehonoratione, nisi statim sumerentur ab unico, qui adest, peccatore; qui ob perturbationem animi, ac penuriam temporis non posset se ad statum gratiæ disponere. Si enim is, alioquin cum reverentia interiore sumeret, non conferretur in tali casu facere irreverentiam Sacramento, sed potius reverentiæ ejusdem consulere. Sicut etsi non posset illud sordidis manibus tractare, in tali casu censeretur id agendo non facere irreverentiam: circumstantiæ enim mutant morale iudicium: adèd ut quòd per se loquendo esset contra, in illis sit secundum reverentiam. Sicut si quis pede conculcans scæptum, coronam, purpuram, aut sigillum regium, illud transfret, ageret contra reverentiam Regis; secus si fugiens hostem persequentem ad necem id ageret, aliàs non valens evadere.

100.
Dispositus
ad effectu
primarium
non tamen
ad secun-
darium,
non peccat
graviter.

Notandum etiam, quòd dispositus ad effectu primarium non peccet specialiter, saltem graviter, per hoc, quòd ponat obicem effectu secundario, v. g. remissioni poenæ correspondentis veniali non satis retractato ab eo qui baptizatur. Idem est de eo, qui recidens in novum mortale ponit obstaculum gratiæ actualibus adhuc restantibus. Similiter non peccat, qui ponit obstaculum gratiæ abundantiori per remissionem dispositionem. Graviter tamen peccat indispositus ad Characterem,

etsi effectu secundariuza, utpote semper unà indispositus ad effectu primarium, immo ad ipsam substantiam Sacramenti initerabilis, quòd esse nequit, quin imprimat Characterem.

Pro secunda quæstionis parte suppono suscipientem non teneri inquirere ministri probitatem, sed posse & debere bene opinari de ministro, nisi clarè constet ei oppositum juxta regulam communem; præterquam quòd obligatio inquirendi in vitam Sacerdotis ministrantis nullibi sit suscipientibus imposita. Immo hæc cognitio difficilimè à particularibus haberi posset. Cederetque hæc obligatio in laqueum & anxietatem animarum. Unde licitum est suscipere, immo petere à ministro Sacramenta, quando moraliter non constat ipsum indignè ministraturum. Adèd ut etiam si quis sciret Sacerdotem paulò antè mortaliter peccasse, posset tamen ab eo suscipere, immo & petere Sacramentum; quàmvis alter non teneretur ex officio administrare, nec ad hoc esset paratus: deberet enim præsumere, ipsum sufficientem dispositionem per contritionem aut confessionem adhibiturum ut Sacramenti injuriam evitet: nisi palam sit, ipsum esse in diuturna peccati consuetudine, ac fovere proximam occasionem: adèdque sit violenta saltem præsumptio contra eum de continuato statu peccati v. g. concubinato & per consequens de præsentis malo statu. Hoc supposito

Dico II. Est per se loquendo peccatum mortale suscipere Sacramentum à ministro indigno qui illud ministrando est peccaturus mortaliter. Patet quia hoc est cooperari peccato mortali proximi, & ad illud præbere occasionem.

Dico III. Numquam licitè petitur Sacramentum ab eo, qui ob censuras vel alias causas in illo casu non potest licitè ministrare: multò minùs ab eo, qui non potest validè ob defectum Ordinis, jurisdictionis &c. Ratio est: quia numquam licitè ab aliquo petitur, quòd nequit licitè præstare: hoc enim esset sollicitare ad malum. Non potest etiam esse justa ratio petendi vel recipiendi Sacramentum ab eo, qui non potest conferre validum: inde enim nullus petenti fructus, sed magna obveniret Sacramento irreverentia.

Dico IV. Licitè recipitur, immo petitur Sacramentum à ministro, qui posset quidem licitè ministrare, si vellet, prudenter tamen præsumitur ministraturus in malo statu, etiam si ad hoc non foret paratus; quotiescumque id exigit necessitas aut notabilis utilitas. Ita communiter Theologi. Ratio est: quia propter necessitatem aut ob notabilem utilitatem licitè præbetur proximo occasio actionis secundum se bonæ aut indifferentis, in qua proximus peccat

peccabit mortaliter, etsi posset illam bene facere, si vellet. Hujusmodi autem auctio est administratio Sacramenti in casu conclusionis. Sic enim pro minori bono, ad vitanda mala temporalia, possunt tales occasionibus proximo præberi: v. g. indigens potest ab usurario petere mutuum, qui scitur non nisi sub usuris mutuaturus: licet exigatur juramentum ab infideli juraturo per falsos Deos, quando hoc est necessarium ad firmandos contractus juxta *Augustinum Epist. 154.* Quorum omnium ratio est: quia jus meum aut facultas agendi non debet impediri per nequitiam alterius. Alias non possem repetere à fure pallium aut alias res pretiosas, si scirem ipsum graviter peccaturum, v. g. mala imprecaturum, aut falso juraturum se eas non habere. Quare similiter in præsentis locum non habet scandalum datum, sed tantum permissum seu acceptum: immo suscipiens ministro occasione peccandi tribuit, consideratione rei tam sacræ ab ipso tractandæ.

Itaque ab ejusmodi ministro licet Sacramentum petatur aut recipitur, quando alioquin quis esset moriturus sine Baptismo, Absolutione &c. aut sentit periculum succumbendi peccato. Item si urgeat præceptum annuæ confessionis, aut communionis: quamquam *Wiggers* & quidam alii putent ne quidem sufficere impletionem præcepti annuæ communionis ad hoc ut quis confiteatur malo Sacerdoti. Item si occurrant indulgentiæ consuetudo laudabilis non diutius differendi, pius affectus, & similia quæ juxta varias circumstantias censentur prudentur proportione peccato quod permittitur. Immo juxta *Suarez d. 18. sect. 1.* & alios sola Sacramenti utilitas (quæ sanè non modica est) sufficit. Quare minor causa requiritur respectu parochi seu ex officio obligati quam respectu alterius; similiter respectu parati minor ad ministrandum, quam respectu non parati.

Adverte tamen Sacramentum illicitè peti aut recipi à ministro indigno, etsi parato, quando absque notabili incommodo potest recipi à ministro bono; idque licet malus minister sit Pastor, quando boni privilegiati commodè possunt accedi; quamvis enim quisque habeat jus ad Sacramenta per parochum ministranda; tamen laeditur charitas, quando non evitatur spiritualis ruina proximi dum commodè potest.

Quamquam *Præpositus qu. 64. a. 6. dub. 2.* in fine cum aliis existimet, tunc posse accedi ad ministrum malum paratum, præsertim si sit parochus. Contrarium tamen videtur verius, quia datur ei occasio peccati saltem externi; aut si tantum habitualiter sit paratus, etiam interni: neque vitatur seu impeditur, quæ impediti commodè potest, irreverentia Sacramenti. Vide dicta in materia de Peccatis *disp. 7. quaest. 9. num. 89.*

Herinx Sum. Theol. Pars IV.

Dixit, quando absque notabili incommodo *106.* *Secus est, si ad sit notabile incommodum.* *Et.* Num etiam illud subest, potest relicto bono eligi minister malus: ut si malus noverit conscientiam melius dirigere, ei liberius explicentur peccata ob boni morositatem. Similiter in articulo mortis relicto Sacerdote bono non approbato, potest, immo juxta multos debet peti absolutio à malo approbato præsentis: hic enim etsi peccaturus, adhibebit certum remedium, alter autem tantum probabile; eò quod tantum probabile sit poenitentem in isto articulo posse confiteri cuilibet non habità ratione parochi vel approbati. Ad quod tamen facile responderi posset, non obstante solâ probabilitate, immo suppositâ falsitate, adhuc juxta receptam doctrinam suppleri ab Ecclesia jurisdictionem; & dato, quod nec hoc foret certum, posset incertitudo remedii tolli unâ confitendo veniale vel mortale aliàs confessum. Quàmvis non credam infirmum ad has ambages teneri, sed posse eligere illum qui certò etiam directè ab omnibus absolvat.

107. *Ab Excommunicato tolerato, etiam non parochus, possunt recipi & peti Sacramenta, ut ab alio peccatore, ob Bullam Ad Evitanda.*
Dico V. Ab excommunicatis aut per aliam censuram præcisus & suspensus, sed adhuc ab Ecclesia toleratis, licet recipi & peti possunt Sacramenta in casibus, in quibus recipi ac peti possent à quovis alio illicite ministrato in malo statu: idque non solum si minister sit parochus aut ex officio obligatus (de quo id communiter docent Theologi) sed etiam si sit alius Sacerdos habens jurisdictionem. Ita *Suarez, Cominck* & alii. Ratio est quia non impedit censura post *Concilium Constantiense*, ejus constitutione tales excommunicati aut præcisus non sunt magis vitandi, quam alii peccatores, etiam in divinis: adeoque tantum urget præceptum commune charitatis, sicut respectu aliorum peccatorum; potest autem talis excommunicatus aut suspensus, ac teneatur, tam bene quam publicus peccator conteri & habere propositum petendi absolutionem à censura; atque ita si velit, dignè ministrabit.

108. *Etsi in parochus sit, insuper concurrens obligatio ex parte officii.*
 Dices: Etsi hoc verum videatur de parochus, non tamen de reliquis ex officio non obligatis. Parochus enim jure suo tenetur servire subditis, adeoque suspenditur in ipso obligatio non administrandi in excommunicatione, dum abest opportunitas petendi prius absolutionem, ne simul stringatur duabus obligationibus impossibilibus. Alii verò ex justitia non tenentur, possuntque se excusare, adeoque ministrando extra necessitatem extremam peccant. Resp. non obstante hac differentia excusari etiam reliquos ministros ex alio capite præallegato, scilicet ex *Concilio Constantiensi* sive *Extrav. Ad evitanda*, atque inde consequente consuetudine: quamvis titulus specialis sit in parochis etiam independenter à favore *Concilii Constantiensis*.

O Non

109.
Non potest
tamen ex-
communi-
catus se
ingerere.

Si puerus
ministratur
in bono
statu, possit
adiri pro
arbitrio.

110.
Quid di-
cendum de
ministro,
qui est pu-
blicus con-
cubinarium.

111.
A ministris
non tolera-
tis extra
articulum
mortis illi-
citi reci-
piuntur Sa-
cramenta.
Qui cen-
sentur non
tolerati.

Non potest tamen talis minister se ingerere: cum in Bulla Concilii Constantiensis sive Martini V. non fiat favor excommunicatis aut censurâ innodatis, sed fidelibus ad vitanda scandala & pericula animarum: quamquam indirectè ipsi etiam toleratis concedatur facultas, ut rogati communicent cum fidelibus, ne alioquin facultas quasi nulla videatur multisque scrupulis obnoxia. Immo si de excommunicato possit meritò præsumi, quod sit in bono statu, quodque ministrabit sine peccato, non inconsequenter Varii docent, posse ab eo peti Sacramentum ob solam hujus utilitatem, etsi non desint alii Sacerdotes: tunc enim non datur ei occasio peccandi, & aliundè simpliciter licet cum eo communicare etiam in sacris.

Ex his sequitur, licitè recipi & peti Sacramentum in casibus supradictis à publico concubinario aut fornicario: etsi enim hoc prohibeatur c. *Vestra* & c. *finali de Cohabitat. Clericorum & mulierum*, aliisque juribus, in quibus etiam prohibetur eorum mixtæ interesse: ista tamen prohibitio nunc est abrogata, tum per contrariam consuetudinem, tum per Concilium Constantiense, post quod isti non sunt magis vitandi, quam alii publici peccatores. *Trid.* quoque *sess. 25. cap. 14. de Reform.* poenas concubinariorum jure statutas renovat tamquam serendæ sententiæ, idque juxta ordinem quem ibidem præscribit esse servandum.

DICO VI. A ministris non toleratis est illicitum recipere Sacramenta extra necessitatem aut articulum mortis juxta Theologos communiter: idque ob strictissimam prohibitionem Ecclesiæ interdicentis communionem cum illis, præcipuè in sacris. Censentur autem ministri non tolerati primo nominatim excommunicatus & denunciatus, vel nominatim & publicè per sententiam condemnatus alicujus criminis habentis annexam excommunicationem, v. g. hæreseos. Secundo publicus Clerici percussor, ut nullâ possit tergiversatione celari, etsi non sit nominatim excommunicatus. Tertio degradatus in perpetuum per publicam sententiam. Quarto nominatim suspensus per publicam sententiam. Quinto irregularis per publicam sententiam aut condemnatus publicè de crimine habente annexam irregularitatem v. g. de homicidio voluntario. Præcisus vero & toleratus censetur omnis alius minister, qui est excommunicatus aut à divinis suspensus, sed non modis jam dictis denunciatus aut damnatus.

Nihilominus in articulo mortis licitum est ab illis petere & recipere Baptismum etiam ac Pœnitentiam; ut apud omnes Doctores constat. Idemque de Baptismo clare docet *Aug. l. 3. de Bapt. c. 2. & l. 2. contra epistolam Eusebii Armeniani cap. 13.* De Pœnitentiâ quoque colligitur ex *Trid. sess. 14. cap. 7.* ubi sine exceptione docet quolibet Sacerdotes posse quosvis pœnitentes in articulo mortis ab omnibus absolvere. Ratio utriusque est: quia non censetur Ecclesia in casu maxime necessitatis velle id prohibere: cum Sacramenta ista sint absolute necessaria necessitate præcepti divini, immo & mediæ, deficienti contritione, quæ est valde ardua & plerumque satis incerta.

Probabile tamen est ex multorum sententia, extremam unctionem posse suscipi à ministro non tolerato, quando non possent conferri alia Sacramenta: tunc enim esse posset extrema Sacramenti hujus necessitas. Idem est verosimile de Viatico in defectu aliorum Sacramentorum: tunc enim videtur esse maxima necessitas cum per Eucharistiam possit bonâ fide attritus probabiliter justificari. Immo *Suarez d. 72. sess. 4.* simpliciter docet posse accipi Viaticum à quocumque potest recipi Sacramentum Pœnitentiæ; idque ob maximam Sacramenti illius utilitatem, quæ est quasi moralis necessitas, præsertim in tanta infirmi indigentia: in qua verosimile est Ecclesiam non velle fideles in isto articulo constitutos tanto bono fraudare (ad quod recipiendam ipso jure Ecclesiæ & juxta plurimos jure divino in articulo tali sunt obligati) per censuras latas in odium iniquorum. Cui posset addi, quod c. *Quod in te, De peccat. & remiss.* declarat Innocentius III. sub concessa interdictis Pœnitentiâ etiam intelligi Viaticum.

Cui non obstat exemplum S. Hermenegildi, qui instante Martyrio noluit communionem recipere ab Episcopo Ariano, ideoque laudatur à S. Gregorio l. 3. *dialog. c. 31.* cuius verba referuntur *can. fin. 24. qu. 1.* Nam Sanctus iste nesciebat mortem adeo sibi instare. Deinde in istis circumstantiis visus fuisset illo factò redire ad Arianismum. Et hoc ipsum Arianus pater intendebat, cum superveniente Paschalis festivitatis die idcirco ad ipsum miserit Episcopum Ariantum, ut ex eius manu sacrilege consecrationis communionem Hermenegildus perciperet, atque per hoc, inquit Gregorius, ad patris gratiam redire mereretur.